

Overdenking zondag 18 augustus 2019

God is meervoud

Tjeerd de Graaf

Lezingen: Psalm 139: 1 - 6, 13, 14; Genesis 1: 1, 26 - 28 en Johannes 1: 1 - 5

Okke Jager, inleiding

In de Silo Zomerserie 'geloofsgetuigen' zoeken we het vandaag wat dichterbij in de tijd, Okke Jager.

Ik wilde namelijk graag iemand die ik 'persoonlijk' ken, die directe invloed op mij, mijn geloofs-ontwikkeling heeft gehad. Mijn eerste kennismaking met hem kan ik mij niet herinneren.

Het moet eind jaren '50 zijn, Vakantie in Vrouwenpolder. Jarenlang gingen wij daar op vakantie en uiteraard op zondag twee keer naar de kerk. Het was de eerste gemeente van Okke, hij was daar alweer vertrokken maar kwam er nog vaak.

Later in Hilversum werd hij onze wijkpredikant, dat ik herinner ik mij wel, ik zat in dezelfde klas als zijn dochter, Ruth. En hij fietste 's morgens vaak bij ons voorbij. Wat ik mij vooral herinner, en waar mijn vader nog steeds graag in geuren en kleuren over vertelt is het kerkbezoek als Okke voorging. Hij trok volle kerken is te mager gezegd, overvol is al beter. De mensen kwamen met bussen, zaten in de vensterbanken, het middenpad, in de hal onder de jassen, op het 'podium, tot op de trap naar de preekstoel, zodat ze ruimte moesten maken als hij naar boven wilde.

Hij raakte de mensen altijd weer, als Okke binnenkwam gebeurde er iets, best verrassend, want hij was een wat schuchter, bescheiden mens. Okke was anders, in veel opzichten anders.

Wat vooral opviel voor die tijd was allereerst zijn spreken, tot in de puntjes voorbereid, alles uit zijn hoofd, taalkunstenaar. Nog belangrijker, zijn bijbeluitleg, zijn kijk op Bijbelverhalen en de vertaling daarvan naar ons geloof en dagelijks leven.

Hij had en hield een groot geloof in een rechtvaardiger wereld, als optimist, socialist en strijdbare pacifist. In zijn bestrijding van de Koude Oorlog-ideologie en de wapenwedloop maakte hij zijn mening onomwonden kenbaar, ook als dit hem van een deel van zijn achterban vervreemde.

Hij was uit hetzelfde decennium als mijn vader, jaren '20 Maar leek wel een kind van de jaren '60 '70,

Door heel veel mensen geliefd maar zeker ook verguist.

Dat zoveel mensen hem kenden kwam vooral ook doordat hij in de vroege media jaren bekend was van de radio en later Televisie... kast kijken. Hoge luister en kijkcijfers haalde hij. Hij kreeg zelfs een klein rolletje in de film 'de aanslag'. En hij schreef, boeken en gedichten 'Worden als een kind' En 'Opklaring', mijn vader las eruit voor, na het eten.

Wat ik van hem leerde en nog leer en wil doorgeven is, Eigenzinnig Bijbellezen! Steeds weer als met nieuwe oren luisteren, met nieuwe ogen de bijbel door. Er staat namelijk vaak niet wat wij denken dat er staat. We zijn zo vastgeroest, geprogrammeerd door onze wortels.

Hij leert ons op zoek te blijven, als ontdekkingstocht in onze weg met God, om zo God iedere keer opnieuw, nieuw te ontdekken. Zo'n belangrijke ontdekking is dat God net zo vrouwelijk is als dat wij God mannelijk hebben gemaakt. Daarover straks meer!

Overdenken

Okke jager was een profeet!

Een aantal van zijn, voor die tijd, opzienbarende, ideeën, inzichten en toekomstverwachtingen, waar begin jaren '50 nogal wat mensen over stuur van raakten, zijn uitgekomen. Een paar voorbeelden;

In 1953 ziet hij de bevrijding van de vrouw als toekomstig thema van de kerk, man en vrouw gelijk, tot op de kansel.

In 1954 schrijft hij dat de leegte in onze cultuur zal worden opgevuld door oosterse religies.

In 1956 ziet hij een toekomst waarin ook kinderen mogen meedoen aan het avondmaal.

Voor veel mensen toen was dat vloeken in de kerk. Voor ons hier en nu lang geen verrassingen meer.

Een andere tegendraadse overtuiging van Okke was dat de kerk een beperkend Godsbeeld had gecreëerd. Hij schrijft daarover in zijn boek Opklaring n.a.v. Genesis 1: 27... dit zegt hij daar...

'God is meervoud', het voornaamwoord 'Hij' wordt in de grondtekst weggelaten. God is niet mannelijk en *niet vrouwelijk*. 'Elohiem' is een meervoudsvorm. In God is mannelijk en vrouwelijk één. *Ons eenzijdig mannelijk spreken over God is onschriftuurlijk*'.

Om dat zo te durven stellen moe(s)t je van goeie huize komen, want wat hij hier wil zeggen is...

God is Vader en Moeder. Daarna heeft hij vaker geschreven en gepleit voor essentiële bijstellingen van ons beeld van God. Wij zijn 40/50 jaar verder en helaas is de betekenis van God als moeder nog altijd een onbekend gebied.

Hoe komt het dat God in feite overal 'Hij' is.... dat we God als moeder nauwelijks kennen, dat het op veel plaatsen zelfs verboden gebied is, dat het een hele kunst bleek een orde van dienst te maken met teksten en liederen die niet of weinig 'Hij' bevatten en wel 'Zij' en moeder?

Uiteraard wilde ik er meer van weten, met dank aan internet, niet zo ingewikkeld. En er blijkt veel over te vertellen, te veel zelfs, genoeg voor zeker 5 preken, of een zomercollege. Dus, ik ga mij beperken tot de essentie, en ga vooral ook zelf verder zoeken, lezen.

Een paar weken geleden keken wij The Shack, de Hut, Een film uit 2017 naar het boek van William Young. De hoofdpersoon een man, met een drankverslaafde en gewelddadige vader, heeft een ontmoeting met God. God is een vrouw, een zwarte vrouw. Hij is daar flink van in de war en zij legt hem dan uit: *'Dat leek mij beter want je hebt te veel Father issues'*

De volgende dag in gesprek aan tafel, gingen Carla en ik op zoek wat dat voor ons betekent, toevoegt de vrouwelijke kant van God, God als moeder.

Het werd een emotionele ontmoeting, met God als moeder

Geboren uit de schoot van je moeder... God
De onverbreekelijke kracht van de navelstreng... met God
De bloedband, thicker than water... met God
Op schoot bij je moeder, veilig onder haar vleugels
De warmte, de zachte tederheid...van God

En ons realiseren dat je ook Mother issues kunt hebben, dus dat het voor sommigen van ons heel spannend en moeilijk kan zijn de moederkant van God toe te laten. Terug naar de tekst uit Genesis;

²⁶ *God zei: 'Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken;*

²⁷ *God schiept de mens als zijn evenbeeld, als evenbeeld van God schiep hij hem, mannelijk en vrouwelijk schiep hij hen.*

Niet wat we vaak lezen, of denken te lezen; man en vrouw, schiep Hij hen... maar mannelijk en vrouwelijk, schiep Hij hen... Dat maak nogal verschil... God is meervoud. Geschapen naar Gods beeld zijn wij mannelijk en vrouwelijk, dus God is ook mannelijk en vrouwelijk.

Verderop in de schepping creëert God Eva uit Adam; Isj en Isja, weer een oefening in beter lezen! Luister, Genesis 2: 21 *Dan laat de Ene, God een verdooving vallen over de mens, zodat hij inslaapt, neemt een van de zijden en sluit met vlees de plek daarvan af'*

Daarmee bouwt God Isja zoals Isj haar noemt, de vrouw. Dus niet uit een rib van Isj/Adam. Adam wordt als het ware in tweeën gedeeld en gemaakt tot Isj en Isja, helft en wederhelft. Gebouwd uit hetzelfde vlees, botten en bloed. De mens is meervoud, net als God. Ook wij vinden in ons mannen- of vrouwenlijf, mannelijke en vrouwelijke eigenschappen, want wij zijn geschapen naar het evenbeeld van God.

In het vroege Jodendom blijkt er net zoveel ruimte voor de moederkant als de vaderkant van God te zijn geweest. Met de verschuiving naar een maatschappij waarin mannen belangrijker zijn dan vrouwen zien we de vrouwelijke kant van God uit zicht raken.

Ook in de vroeg Christelijke kerk was de Moederkant van God te zien, ook bij kerkvader Augustinus. En er zijn zeker Bijbelteksten over de moederkant van God:

Bijvoorbeeld Jesaja 66, 13 *'Zoals een moeder haar zoon troost, zo zal ik jullie troosten'*

Okke Jager beklemtoont in het vervolg van zijn artikel over 'God is meervoud' dat nog het mannelijke nog het vrouwelijke in God op een voetstuk mogen komen. Ze hebben beiden hun eigen betekenis en kracht in ons Godsbeeld en verdragen geen afzonderlijke verering, 50/50 dus. Wat zou er verschuiven in de kerk en in ons persoonlijk geloofsleven als wij God ook met zij en/of haar zouden aanspreken?!

Wat kan het voor mij, voor ons betekenen dat God óók een Moeder voor mij is.
Geboren zijn uit de schoot van je moeder
De onverbreekelijke kracht van de navelstreng
De bloedband, thicker than water
Op schoot bij je moeder, veilig onder haar vleugels
De warmte, de zachte tederheid, de troost

Wat betekent het voor jou naast God als Vader ... ook God als Moeder te ontmoeten